

Een moskee in stillestad

Wij-zij denken

1

DOEL

Begrijpen hoe polarisatie en wij-zij-denken snel kunnen groeien rond thema's zoals religie & migratie.

Oefenen met democratisch debat: standpunten formuleren, luisteren, onderhandelen, stemmen.

Mensenrechten concreet maken: welke rechten botsen hier (schijnbaar) en hoe ga je daar fair mee om?

3

BESCHRIJVING

Intro & casus

"We gaan een echte gemeenteraadsvergadering naspelen.

In Stillestad is er ruzie over de bouw van een nieuw gebedshuis (moskee).

Jullie krijgen allemaal een rol en moeten straks mee beslissen."

Vat de casus samen in eenvoudig Nederlands (je kunt dit als A4 uitdelen):

- Stillestad is een stad van ± 80.000 inwoners.
- De laatste decennia zijn er veel gezinnen uit verschillende landen komen wonen, o.a. moslimfamilies. Sommigen wonen er al 3 generaties, maar worden door een deel van de bevolking nog altijd als "nieuwkomers" gezien.
- Op een stuk verlaten stadsterrein (nu hangplek, vandalisme, drugs) wil de moslimgemeenschap een moskee bouwen.
- De stad geeft de grond gratis en betaalt 20% van de bouwkosten.
- Een privé-investeerder betaalt 70%.
- De moslimgemeenschap moet nog 10% zelf bijeen krijgen.
- Net voor de start van de werken komt er veel protest van burgers en verenigingen. De gemeenteraad organiseert daarom een open vergadering, waar iedereen mag spreken en stemmen.

Zie volgende pagina voor vervolg.

2

BENODIGDHEDEN

- Rolkaarten & casusblad "Moskee in Stillestad" (1 per deelnemer)
- Naamkaartjes per rol
- Flip-over / bord + stiften
- Timer (optioneel)
- Ruimte die je kan inrichten als "raadzaal" + plekjes voor voorbereiding
- Duur 120 minuten

4

REFLECTIE

- Hoe voelde het om in jouw rol te zitten? Was het herkenbaar of heel ver van jezelf?
- Had jij (in je rol) het gevoel invloed te hebben op de uitkomst?
- Waar zag je wij-zij-denken in het debat? Wie werd neergezet als "probleem" of "indringer"?
- Welke enkelvoudige verhalen over moslims / "traditionele inwoners" kwamen langs?
- Welke rollen probeerden bruggen te slaan of nuance te brengen? Wat maakte dat moeilijk of moedig?

5

TIP EN BRON

Gebaseerd op "A Mosque in Sleepyville" uit COMPASS – Manual for Human Rights Education with Young People (Council of Europe)

Een moskee in stillestad

Beschrijving

3

Rollen verdelen & inlezen

Laat de groep de rollen verdelen. Zorg dat er van elke rol minstens 1–2 personen zijn:

- Burgemeester van Stillestad (voorzitter)
- Gemeenteraadsleden: Traditiepartij, Populistenpartij, Diversiteitspartij
- Verenigingen:
 - “Verleden & Toekomst”-vereniging (hecht aan historisch karakter van de stad)
 - “Jonge Stemmen voor Mensenrechten” (jeugdgroep)
 - “Moslimvereniging Stillestad”
- Gewone burgers (zonder vaste positie – kunnen twijfelen, onderhandelen...)
- Journalisten die vooral observeren en achteraf een korte “media-blik” geven.

Geef iedereen zijn/haar rolkaart en de casus.

Vraag hen om in de huid van hun rol te kruipen, ook als dat niet hun eigen mening is.

Vorbereiding per groep

Leg de debatafspraken uit:

- De burgemeester leidt de vergadering; zijn/haar beslissingen zijn finaal.
- Wie wil spreken, steekt zijn/haar hand op en krijgt het woord.
- Per spreekbeurt max. 2 minuten.
- Na 40 minuten wordt er gestemd: komt de moskee er, ja of nee (of aangepast voorstel)?
- Iedereen die aanwezig is, mag spreken én stemmen.

Daarna:

1. Laat elke groep (partij / vereniging / burgers) samen voorbereiden:
 - Wat is ons officiële standpunt?
 - Welke 1–2 kernargumenten willen we zeker in de raad brengen?
 - Waar zijn we bereid tot compromis, en waar absoluut niet?
2. Moedig groepjes ook aan om al bondgenoten te zoeken:
 - Met wie kunnen we misschien samenwerken?
 - Wie willen we overtuigen tijdens de pauze?

Ondertussen richt jij de ruimte in als raadzaal (halve cirkel, tafels per partij, naamkaartjes).

De gemeenteraadsvergadering

De burgemeester opent de vergadering:

- heet iedereen welkom;
- herhaalt kort de casus;
- herhaalt de regels van het debat.

Daarna start het debat:

- Burgemeester geeft spreekbeurten.
- Stimuleer korte tussenkomsten; geen ellenlange speeches.
- Let erop (als begeleider) dat ook de minder luidruchtige rollen een beurt krijgen.

Laat tijdens het debat:

- spanning en emotie bestaan, maar
- geen persoonlijke aanvallen op echte deelnemers (alleen op rol-argumenten).

Na ongeveer 35–40 minuten vraagt de burgemeester:

“We gaan stemmen.

Wie is voor de bouw van de moskee onder de huidige voorwaarden?

Wie is tegen?

Wie pleit voor een alternatief (kort toelichten)?”

Tel de stemmen, laat de burgemeester de uitslag bekendmaken, sluit de vergadering.

Laat de journalisten nu een bericht opstellen waarvan 1 polariserend is en waarvan de andere verbindend is.

Een moskee in stillestad

Beschrijving

3

Uit de rol komen

Voor je echt gaat reflecteren: haal iedereen uit zijn/haar rol.

- Laat iedereen rechtstaan, diep ademhalen.
- Vraag dan één voor één hun echte naam en echte rol (leerling, jeugdwerker...).
- Je kan symbolisch vragen: "Leg je rolkaart op de grond/tafel: die mag je nu loslaten."

Pas daarna start je met de inhoudelijke nabespreking.

Reflectie & nabespreking

1. Over het proces / de rol

- Hoe voelde het om in jouw rol te zitten?
 - Was het herkenbaar of heel ver van jezelf?
- Had jij (in je rol) het gevoel invloed te hebben op de uitkomst?
- Heeft een gesprek met een andere groep jouw positie doen verschuiven? Hoe?
- Was je verrast door de uitkomst van de stemming?

2. Link met de echte wereld

- Denk je dat zo'n situatie ook in het echt kan of al is gebeurd?
 - (Je kan kort verwijzen naar moskeedisputen, hoofddoekendebat, minaretten, kerken, enz.)
- Hoe zou jij als jezelf reageren als dit in jouw stad of gemeente speelt?
- Heb je al discussies gehoord over moskeeën, kerken, synagogen, gebedshuizen...?
 - Welke argumenten lijken op wat we hier hoorden?

3. Mensenrechten & polarisatie

- Welke rechten spelen hier mee? (vrijheid van godsdienst, geen discriminatie, vrije meningsuiting...)
- Waar zag je wij-zij-denken in het debat?
 - Wie werd neergezet als "probleem" of "indringer"?
- Welke enkelvoudige verhalen over moslims / "traditionele inwoners" kwamen langs?
- Welke rollen probeerden bruggen te slaan of nuance te brengen?
 - Wat maakte dat moeilijk of moedig?

Laat eventueel eindigen met: "Eén ding dat ik meeneem uit deze oefening is..."

Tips voor begeleiders

Co-facilitator is echt een plus. Eén iemand kan de burgemeester coachen, de ander houdt tijd, sfeer en veiligheid in de gaten.

Let op emotionele veiligheid. Er kunnen deelnemers zijn die zelf moslim zijn of discriminatie hebben meegemaakt. Zeg vooraf dat kritiek in het spel over rollen en argumenten gaat, niet over echte personen in de ruimte.

Burgemeester goed brieven. Kies iemand die zich comfortabel voelt met voorzitten. Loop de regels met hen door, geef hen expliciet vertrouwen: "Jij leidt, ik meng me zo weinig mogelijk."

Hou fantasie binnen de casus. Als deelnemers allerlei wilde complotten beginnen te verzinnen, mag je zachtjes terugkeren naar de gegeven informatie: "In de casus staat niks over X, laten we bij wat we wél weten blijven."

In de debrief niet opnieuw 'vechten'. Zorg dat mensen terug als zichzelf spreken, niet als "Traditiepartij" of "Moslimvereniging". Focus op wat ze geleerd, gevoeld, gezien hebben – niet op wie "gelijk" heeft.

Verbind met lokale context. Je kan afsluiten met: "Welke spannende discussies over religie en zichtbaarheid spelen bij ons?" "Waar zie jij kansen om dialoog te versterken in plaats van kampen?"

Een moskee in stillestad

Casus

3

MOSKEE IN STILLESTAD – OPEN GEMEENTERAADSVERGADERING

Situatie

Stillestad is een stad met ongeveer 80.000 inwoners. De stad is de voorbije decennia diverser geworden. Een deel van de inwoners vindt dat vanzelfsprekend, een ander deel voelt zich ongemakkelijk of wantrouwig.

Op een verlaten stadsterrein (nu: hangplek, vandalisme, soms drugs) wil de moslingemeenschap een nieuwe moskee bouwen.

Het voorstel (de feiten)

- De stad geeft de grond gratis.
- De stad betaalt 20% van de bouwkosten.
- Een privé-investeerder betaalt 70%.
- De moslingemeenschap moet 10% zelf inzamelen.
- Er komt protest. Daarom is er nu een open gemeenteraadsvergadering: burgers en verenigingen mogen spreken.

De centrale vraag

Komt de moskee er?

- Ja, zoals voorgesteld?
- Nee?
- Of wel, maar met aanpassingen (bv. andere locatie, andere financiering, afspraken rond mobiliteit/overlast, ...)?

Spelregels (simpel)

- De burgemeester leidt de vergadering.
- Wie wil spreken, steekt een hand op.
- Spreekbeurt = max. 2 minuten.
- Na ongeveer 40 minuten wordt er gestemd.
- Je spreekt vanuit je rol (niet vanuit jezelf).

Link met mensenrechten

- Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging
- Verbod op discriminatie
- Vrijheid van meningsuiting en deelname aan het publieke debat

Een moskee in stillestad

Rolkaarten

3

ROL 1 — Burgemeester (voorzitter)

Jij bent: de burgemeester van Stillestad. Jij leidt de vergadering.

Jouw doel: een ordelijk debat + beslissing (stemming).

Jouw stijl (kies): strikt / verbindend / politiek handig.

Jij bewaakt: tijd, beurt, respect.

Let op: je hebt macht door wie je het woord geeft en hoe je samenvat.

ROL 2 — Raadslid “Traditiepartij”

Jij bent: gemeenteraadslid dat veel belang hecht aan traditie, rust en “eigen identiteit”.

Jouw standpunt: eerder kritisch of voorzichtig.

Jouw argumenten (kies 2–3):

- “De stad verandert te snel; mensen voelen zich niet meer thuis.”
- “We moeten eerst luisteren naar bezorgde buurtbewoners.”
- “Waarom betaalt de stad mee? Dat is niet neutraal.”
- “We willen zekerheid over overlast, parkeren, drukte.”
- Compromis? Misschien, als er strenge voorwaarden zijn.

ROL 3 — Raadslid “Populistenpartij”

Jij bent: raadslid dat hard inzet op veiligheid, ‘eigen volk eerst’, emoties.

Jouw standpunt: tegen, liefst volledig stopzetten.

Jouw argumenten:

- “Dit is ‘toegeven’ aan een groep die hier niet past.”
- “Straks komen er nog meer eisen: wij verliezen controle.”
- “Veiligheid! Radicalisering! Overlast!”
- “De stad moet geld aan ‘onze mensen’ geven, niet hieraan.”
- Tactiek: scherp, polariserend, probeert publiek mee te krijgen.

ROL 4 — Raadslid “Diversiteitspartij”

Jij bent: raadslid dat inzet op gelijke rechten, inclusie en samenleven.

Jouw standpunt: eerder voor.

Jouw argumenten:

- “Vrijheid van godsdienst geldt voor iedereen.”
- “Deze mensen wonen hier al lang: dit is ook hún stad.”
- “Een goede oplossing kan net overlast verminderen (beter dan informele gebedsruimtes).”
- “We moeten discriminatie actief tegengaan.”
- Compromis? Ja, zolang rechten gerespecteerd blijven.

ROL 5 — Moslimvereniging Stillestad (initiatiefnemers)

Jij bent: vertegenwoordiger van de moslimgemeenschap.

Jouw doel: toestemming voor een moskee, met respect en waardigheid.

Jouw argumenten:

- “We willen een open gebouw, met dialoog en transparantie.”
- “We betalen zelf mee en werken met een investeerder.”
- “We willen net rust en structuur: geen overlast.”
- “We zijn burgers van Stillestad: gelijke behandeling.”
- Emotie die kan spelen: gekwetst door wantrouwen, maar je wil kalm blijven.

Een moskee in stillestad

Rolkaarten

3

ROL 6 — Vereniging “Verleden & Toekomst” (erfgoed / stadsbeeld).

Jij bent: een lokale vereniging die het karakter van de stad wil beschermen.

Jouw standpunt: twijfel of tegen, afhankelijk van locatie/uitzicht.

Jouw argumenten:

- “Het stadsbeeld en de buurt moeten gerespecteerd worden.”
- “Kan dit niet op een industrieterrein of andere plek?”
- “We willen inspraak en een architectuurwedstrijd.”
- Compromis: ja, mits locatie/ontwerp aangepast.

ROL 7 — Jeugdgroep “Jonge Stemmen voor Mensenrechten”

Jij bent: een jeugdgroep die inzet op gelijkheid, dialoog, antidiscriminatie.

Jouw standpunt: eerder voor, maar met verbindende aanpak.

Jouw argumenten:

- “Mensenrechten zijn er net voor moeilijke discussies.”
- “Stop wij-zij-denken: jongeren willen samenleven.”
- “Organiseer dialoogmomenten i.p.v. te polariseren.”
- Extra voorstel: buurtinfo, open moskeedag, gezamenlijke afspraken.

ROL 8 — Buurtcomité (tegen de moskee).

Jij bent: bezorgde buurtbewoner(s) die zich organiseren tegen het plan.

Jouw standpunt: tegen (of “niet hier, niet nu”).

Jouw argumenten:

- “Wij zijn bang voor drukte, lawaai, verkeer.”
- “Waarom op deze plek? Wij dragen de gevolgen.”
- “We voelen ons niet gehoord.”
- Let op: je kan ook onbewust generaliseren → dat kan polarisatie versterken.

ROL 9 — Twijfelende buurtbewoner (tussenin).

Jij bent: iemand die twijfelt en vooral rust wil.

Jouw doel: zekerheid, duidelijke afspraken, respect voor iedereen.

Jouw vragen/argumenten:

- “Wat verandert er concreet in mijn straat?”
- “Wie betaalt wat? En wat als het budget ontspoot?”
- “Welke afspraken komen er rond parking, uren, beheer?”
- Jij kan bruggen bouwen door vragen te stellen in plaats van te roepen.

ROL 10 — Lokale ondernemer / handelaar

Jij bent: iemand met een zaak in de buurt.

Jouw standpunt: pragmatisch.

Jouw argumenten:

- “Meer passage kan goed zijn voor handel, maar niet als het chaos wordt.”
- “Maak een mobiliteitsplan en duidelijke communicatie.”
- “Een verloederd terrein opknappen is positief.”
- Compromis: ja, als het goed georganiseerd is.

Een moskee in stillestad

Rolkaarten

3

ROL 11 — Politie / Veiligheidsadvies

Jij bent: iemand die veiligheidsinformatie moet duiden (zonder politiek te worden).

Jouw doel: feiten, geen sensatie.

Jouw punten:

- “Overlast hangt af van beheer en afspraken, niet enkel van het gebouw.”
- “Stigmatisering werkt soms averechts.”
- “We adviseren duidelijke contactpersoon, afspraken en meldpunt.”
- Let op: je mag niet “alles garanderen”.

ROL 12 — Journalist / Observator

Jij bent: pers. Je observeert vooral.

Jouw opdracht:

- Noteer: sterke quotes, wij-zij-taal, misinformatie, brugmomenten.
- Schrijf achteraf 5 zinnen: “Wat is volgens ons het verhaal?”
- Extra: je mag 1 vraag stellen aan elke kamp tijdens het debat.

